

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2017

- якщо він проводив ревізію, перевірку тощо, матеріали яких використовуються при розгляді даної справи;

- якщо з'ясування обставин, які мають значення для справи, виходить за межі сфери його спеціальних знань [3].

Важливою ознакою правового статусу спеціаліста є відсутність в законодавстві юридичної відповідальності спеціаліста.

Таким чином, спеціаліст посідає важливе місце серед осіб, які сприяють здійсненню адміністративного судочинства. Він залучається до адміністративного провадження як консультант чи технічний помічник, щоб за допомогою його професійних знань чи навичок вчинити ряд процесуальних дій або консультацій для встановлення обставини, котрі мають суттєве значення для вирішення справи. Спеціаліст не надає докази суду, а лише сприяє в їх збиранні та вивченні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс]: Закон від 06.07.2005 р. № 2747-IV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/page>.
2. Матвійчук В. К. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України : в 2 т. Т. 1 / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – Вид. 2-ге, змін. та допов. – К. : Алерта: КНТ, 2008. – 787 с.
3. Юшкевич О.Г. Процесуально-правовий статус спеціаліста в адміністративному судочинстві : стаття дис. ... канд. юрид. наук. / О.Г. Юшкевич. – Х., 2011 – с. 100-103.
4. Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплат винагороди особам, що викликаються до органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 01.07. 1996 р. № 710. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/710-96-%D0%BF>.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «СУБ'ЄКТ ФІНАНСОВИХ ПРАВОВІДНОСИН»

Турнітько В.В.

*Студентка III курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Швагер О.А.

*асистент кафедри цивільно-правових дисциплін та фінансового права ННІ права
Сумського державного університету*

Фінансові правовідносини – це врегульовані фінансово-правовими нормами суспільні відносини, які виникають внаслідок утворення, розподілу й використання фондів фінансових ресурсів, необхідних для функціонування держави, адміністративно-територіальних одиниць та суспільства. Потрібно взяти до уваги думку Ю.І. Гревцова, який запевняє, що ніякі суспільні відносини, урегульовані правовими нормами, неможливі без їх суб'єктів, які своїми діями забезпечують той безпосередній вплив, на реалізацію якого направлена норма права[1 с.47].

Відповідно як і кожному виду відносин їм притаманний свій суб'єктний склад.

На нашу думку потрібно розмежувати поняття «суб'єкт фінансового права» та «суб'єкт фінансових правовідносин». Суб'єктом фінансового права є особа, котра наділена правосуб'єктністю, тобто здатна вчиняти правочини та самотійно нести за них відповідальність, наділена суб'єктивними правами та обов'язками. Натомість, суб'єкт фінансових правовідносин це вже їх реальний учасник, який втілює свої права й обов'язки. Отже, можна сказати, що суб'єкт права – поняття більш ширше, абстрактне, аніж суб'єкт правовідносин та охоплює його. Наприклад, відповідно до ст. 89 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р . Кабінету Міністрів України наділений правом законодавчої ініціативи, що потенційно визначає його як суб'єкта фінансового права, а вже відповідно до ст. 37 Бюджетного кодексу України, Кабінет Міністрів України приймає постанову про схвалення проекту закону про Державний бюджет України та подає його Верховній Раді України та Президенту України не пізніше 15 вересня року, що передує плановому – фактично в даному випадку він стає реальним учасником фінансових правовідносин, що складаються з приводу реалізації його повноважень в бюджетному процесі. [2].

Виділяють три групи учасників фінансових відносин:

1. суспільно-територіальні утворення: держава, яка виступає в особі уповноважених нею державних органів (Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України) та адміністративно-територіальних одиниць (Автономна Республіка Крим, області, міста, райони і т.д), також в особі уповноважених ними органів. Останні, наприклад, керуючись Конституцією України та нормами Бюджетного кодексу України мають право на складання та затвердження місцевих бюджетів.

2. колективні суб'єкти до яких належать державної влади й управління та органи місцевого самоврядування; до колективних суб'єктів також належать підприємства, організації, установи різних форм власності, серед яких виділяють комерційні (господарюючі суб'єкти) та некомерційні організації, установи, громадські організації;
3. індивідуальними суб'єктами фінансових правовідносин є фізичні особи – громадяни України, іноземні громадяни й особи без громадянства. Наприклад, ст. 67 Конституції України встановлює обов'язок кожного громадянина сплачувати податки і збори в порядку й розмірах, установлених законом .

Отже, держава в особі своїх уповноважених органів є обов'язковим учасником фінансових правовідносин. Органи публічної влади і управління, а також органи місцевого самоврядування не тільки мають висвітлене в законах право бути учасником даних відносин, а й прямий обов'язок до цього.

Кожний учасник фінансових відносин наділений правоздатністю, дієздатністю та деліктоздатністю. Дані поняття можна наглядно розібрати на прикладі діяльності Кабінету Міністрів України під час схвалення Державного бюджету України та поданням його до Верховної Ради України. Отже, теорія фінансового права зазначає, що фінансова правоздатність – це закріплена нормами права здатність учасника мати права й обов'язки під час фінансової діяльності державних та муніципальних органів. Наприклад, ст.32 Бюджетного кодексу України визначає обов'язок Кабінету Міністрів України розробляти проект закону про Державний бюджет України [3].

Під дієздатністю розуміють здатність суб'єктів самостійно здійснювати своїми діями покладені на них права та обов'язки. Приміром, ст.53 Бюджетного кодексу України Кабінет Міністрів України протягом двох тижнів з дня оголошення висновків Рахункової палати та Міністерства фінансів України щодо виконання Державного бюджету України за підсумками трьох кварталів у разі перевищення показників надходжень державного бюджету зобов'язаний подати Верховній Раді України відповідний проект закону про внесення змін до закону про Державний бюджет України[3].

Фінансова деліктоздатність – це здатність учасників нести юридичну відповідальність в разі порушення бюджетного законодавства. Для прикладу, ст. 116 Бюджетного кодексу України у разі порушення встановленого порядку або термінів подання проекту закону про Державний бюджет України на розгляд Верховної Ради України уповноважені суб'єкти нестимуть відповідальність. Так як було зазначено вище

обов'язк складання та подання Державного бюджету України лежить на Кабінеті Міністрів України то відповідальність нестиме останній[3].

Кожен суб'єкт фінансових відносин наділений суб'єктивними правами та юридичними обов'язками покладеними на нього відповідно до норм закону. Таким чином, в юридичній літературі під суб'єктивними правами розуміють встановлену нормами фінансового права міру належної (дозволеної) поведінки учасників правовідносин, яка спрямована для задоволення власних потреб. Але, з погляду на те що фінансові відносини мають публічно-правовий характер, то органи державної влади та управління і органи місцевого самоврядування фактично позбавлені реальної можливості обирати варіант можливої поведінки. Адже їх компетенція та повноваження є чітко прописаними в відповідних законах та інших актах. Натомість шансу обирати міру дозволеної діяльності не позбавлені індивідуальні та підпорядковані суб'єкти фінансових відносин. Вони можуть керуватися правилом: дозволено те, що не заборонено приписами закону.

Юридичний обов'язок – це встановлена нормами права міра необхідної поведінки, яку повинен дотримуватися кожен учасник відносин. Вона забезпечується державним примусом. Як приклад, ст.116 Бюджетного кодексу України передбачає відповідальність за створення позабюджетних фондів, порушення вимог до відкриття рахунків для розміщення бюджетних коштів[3].

Підсумовуючи все вище викладене, можна сказати, що суб'єктом фінансових відносин є суб'єкт фінансового права, який безпосередньо реалізує свої права та обов'язки в рамках конкретного реально існуючого правовідношення. Кожний учасник наділений власною правоздатністю, дієздатністю та деліктоздатністю. Також кожен має свої суб'єктивні права та юридичні обов'язки, які забезпечуються державним примусом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лучковська С.І. Фінансове право: Навч. посібник [для студ. економ. спец. вищих навч. закладів]. - К.: КНТ, 2010. - 296с.
2. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» // Відомості Верховної Ради України (ВВР) 2010, № 14-15, № 16-17, ст.133 від 10.02.2010 року № 1861-VI.
3. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572 від 08.07.2010 року № 2456-VI.